

Meeloper of overlever? ‘De kwestie Sjostakovitsj’ kruipt in het hoofd van de de geniale componist uit de Sovjet-Unie

De voorstelling is wat statisch en talig van opzet, maar zet de toeschouwers wel aan het denken.

Annette Embrechts 25 januari 2024, 15:35

René Groothof en Dick van den Toorn in ‘De Kwestie Sjostakovitsj’. Beeld Vincent van Woerkom

Hij schijnt een gejaagde kettingroker te zijn geweest, hypernerveus en wars van uiterlijk vertoon. Dmitri Sjostakovitsj (1906-1975) was een muzikaal wonderkind, geniale componist en virtuoos concertpianist. Maar hij zat klem tussen zijn door en

door Russische ziel en de repressieve propaganda van Jozef Stalin. Wat er precies in hem om ging weten we niet. Waarom bleef hij in de Sovjet-Unie? Was hij een meeloper of overlever? En kunnen we daar in het vrije Westen wel een oordeel over vellen?

In *De kwestie Sjostakovitsj*, de laatste toneeltekst van theatermaker Helmert Woudenberg (1945-2023), proberen drie acteurs in het hoofd te kruipen van de vermaarde componist, wanneer hij door het stalinisme de duimschroeven krijgt aangedraaid. Daarmee wordt het verdomd lastig pianospelen. Toch blijft hij het doen. Acteur Dick van den Toorn vertolkt in krijtstreeppak de steeds nerveuzer wordende componist. René Groothof heeft aan opgetrokken wenkbrauwen en vilein geplaatste woordjes genoeg om geslepen overheidsfunctionarissen te spelen. En later, met amicale bravoure, Kameraad Stalin zelf.

Yari van der Linden, half zo jong als zijn collega's, slaat als jeugdige, gretige verteller een brug naar het publiek en het nu. Soms vertolkt hij de onuitgesproken gedachten van de componist, dan weer becommentarieert hij ze. Ook stapt hij met stofjas in bijrollen en verzet (politiek getinte) bakens via bordkartonnen decorstukken. Het fraaie achterdoek vol communistische propagandasymboliek straalt een en al dwingende kleurloosheid uit.

Regisseur Aike Dirkzwager laat het drietal telkens luisteren naar korte fragmenten uit wereldberoemde symfonieën en deels gecensureerde opera's, om te achterhalen waar angst, woede en verzet te horen zijn. Dat zorgt wel voor een wat statische opzet

van de behoorlijk talige voorstelling. Maar toch blijven al die vragen wel knagen, over oordelen, doorspelen, dictatuur en duimschroeven.

DE KWESTIE SJOSTAKOVITSJ

Theater

★★★★☆

Door Beer Muziektheater. Tekst Helmert Woudenberg, regie Aike Dirkzwager, spel René Groothof, Yari van der Linden en Dick van den Toorn.

18/1 Lux, Nijmegen. Tournee t/m 31/3.

René Groothof als kameraad Chrennikov en Yari van der Linden als verteller in 'De Kwestie Sjostakovitsj'.Beeld Vincent van Woerkom